

Parlamentul
Republicii Moldova

DB4-07 nr. 196
18 aprilie 2023

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege privind avertizorii de integritate

(nr.84 din 30.03.2023)

Direcția generală juridică a examinat **în mod prioritar** proiectul de lege menționat, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996 și ale Legii nr.100/2017 privind actele normative și expune următoarele.

I. Evaluarea generală a proiectului de lege:

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvern, fiind aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 166 din 29.03.2023, fapt ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Potrivit notei informative, proiectul de lege are drept scop de a îmbunătăți mecanismul avertizării despre lipsa de integritate, de a încuraja dezvăluirile de încălcări ale legii prin intermediul canalelor de raportare, precum și instituirea unor măsuri de protecție a avertizorilor de integritate care vizează: prezumția relativă de bună-credință, obligația de a păstra confidențialitatea, prelucrarea datelor cu caracter personal, precum și măsurile cu caracter judiciar.

3. Proiectul de lege prevede transpunerea parțială a Directivei Uniunii Europene (UE)2019/1937 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2019 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii, care se referă la extinderea obiectului dezvăluirilor de încălcări ale legii, extinderea subiecților care cad sub incidența prezentului proiect, exonerarea de răspundere a avertizorului de integritate, asigurarea protecției avertizorului de integritate.

4. Este de menționat că, transpunerea și implementarea dispozițiilor Directivei 2019/1937 este importantă în contextul obligațiilor Republicii Moldova ce rezultă din Titlul III „Libertate, securitate și justiție” al Acordului

de Asociere Republica Moldova- Uniunea Europeană, precum și a măsurilor stabilite în Planul de acțiuni pentru implementarea măsurilor propuse de către Comisia europeană în avizul său, aprobat de către Comisia Națională pentru Integrare Europeană pe data de 4 august 2022 (secțiunea 2.1.4).

5. Analizând normele elaborate se constată că prin proiect se propune adoptarea unei noi legi privind avertizorii de integritate, care va constitui cadrul general în materia protecției persoanelor care au obținut informații despre încălcări ale legislației într-un context profesional ce s-au produs sau sunt susceptibile să se producă, în cadrul entităților publice și private, în domeniile: achiziții publice, servicii, produsele și piețele financiare, precum și prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, prevenirea și combaterea corupției, siguranța și conformitatea produselor, siguranța transportului, protecția mediului, protecția radiologică și siguranța nucleară, siguranța alimentelor și a hranei pentru animale, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea publică, protecția consumatorului, protecția vieții private și a datelor cu caracter personal și securitatea rețelelor și a sistemelor informatice.

5. Prin natura reglementărilor promovate, proiectul de lege face parte din categoria legilor organice, astfel, domeniul dat ține de competența Parlamentului și este în concordanță cu prevederile art.66 și art.72 din Constituția Republicii Moldova.

II. Observații privind respectarea procedurilor de tehnică legislativă:

1. La **Art.1 alin.(1)**, atenționăm că articolul prevede reglementări generale ce țin de încălcări ale legii, însă art.2 alin.(1) lit.a) din Directiva 2019/1937 sunt prevăzute domeniile care intră în sfera de aplicare a legii ca încălcări ale legii. Prin urmare, este de menționat că domeniile respective se regăsesc în art. 3 din proiect la noțiunea de „încălcări ale legii”. În acest context, pentru a reda o claritate și aplicabilitate prevederilor legale, sugerăm autorului să includă în cuprinsul art.1 un alineat separat care va prevedea și domeniile ce intră în sfera de aplicare ale legii cum ar fi: „achiziții publice, servicii, produsele și piețele financiare, precum și prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, prevenirea și combaterea corupției, siguranța și conformitatea produselor, siguranța transportului, protecția mediului, protecția radiologică și siguranța nucleară, siguranța alimentelor și a hranei pentru animale, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea publică, protecția consumatorului, protecția vieții private și a datelor cu caracter personal și securitatea rețelelor și a sistemelor informatice”.

2. La Art.5 alin.(3), pentru a asigura un grad sporit de precizie, propunem ca după cuvântul „chestionarelor” să se introducă cuvintele „de dezvăluire internă și externă de încălcări ale legii”.

3. La Art.6 alin.(2), propunem ca cuvântul „excepție” să se substituie cu cuvântul „derogare”.

4. La Art.10 din proiect:

- **la alin.(1)**, după denumirea actului normativ „*Legea privind protecția datelor cu caracter personal*”, acesta urmează a fi completată cu numărul și anul adoptării legii „*nr.133/2011*”. Astfel, fiind în conformitate cu prevederile art.55 alin.(5) din Legea nr.100/2017, care prevede că în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în alt act normativ, pentru evitarea reproducerii normelor complementare, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, indicându-se denumirea, numărul și anul adoptării, aprobării sau emiterii actului citat.

- **la alin.(2)**, atenționăm că colectarea datelor cu caracter personal „*în mod neîntemeiat*”, contravine art.1 și art.4 alin.(1) lit.b) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr.133/2011, care asigură protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, iar obiectul preluării trebuie să fie colectat în scopuri determinate, explicite și legitime, iar ulterior să nu fie prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri. Prin urmare, sugerăm excluderea cuvintelor „*sau, dacă sunt colectate în mod neîntemeiat, sunt șterse fără întârziere*”.

5. La Art.12 alin.(4), cu referire la prevederea ce ține de termenul de 3 zile a recepționării dezvăluirii de încălcări ale legii, atenționăm că norma europeană prevăzută la art.9 alin.(1) lit.b din Directiva 2019/1937 prevede că termenul de confirmare a primirii raportării este de șapte zile.

6. La Art.16 alin.(1) lit.d), în ceea ce privește încetarea examinării dezvăluirii interne și externe de încălcări ale legii atunci când avertizarea de integritate conține informații „*nesemnificative*”. Atenționăm că termenul „*nesemnificativ*” nu este clar cum va fi determinat/identificat și care va fi marja calificării informației atribuindu-o ca „*informație nesemnificativă*”. În acest sens, pentru a evita acțiuni abuzive și interpretări eronate la aplicare legii din partea autorităților competente, sugerăm reformularea normei. Or, potrivit art.54 alin.(1) lit.a) din Legea nr.100/2017 conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc.

7. La Art.24 alin.(1):

- **lit.b)**, în ceea ce privește prevederea precum că Avocatul Poporului are atribuția de reprezentare în instanța de judecată a avertizorilor de integritate, menționăm că prin norma menționată se depășește statutul „Ombudsmanului prevăzut în cuprinsul art.59¹ din Constituție. În acest sens,

urmează ca norma să fie revăzută și prin prisma adresării către Președintele Parlamentului RM a Avocatului Poporului prin Opinie asupra proiectului de Lege privind avertizorii de integritate nr.04-3/26-8 din 4 aprilie 2023;

- **la lit.c)**, în scop de rigoare redacțională propunem ca după sintagma „Legii cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)” să se indice numărul și anul publicării legii „nr.52/2014”, astfel fiind în conformitate cu art.55 alin.(5) din Legea nr.100/2017.

În concluzie, relevăm că oportunitatea adoptării prezentului proiect de lege ține de prerogativa exclusivă a Parlamentului.

**Șef Direcție generală
Ion CREANGĂ**

*Ex. T. Rotaru
Tel: 820-583*